

ESKİŞEHİR SANAYİ ODASI KORONAVİRÜS BEKLENTİ EĞİLİM ANKETİ ve SONUÇ RAPORU

Eskişehir Sanayi Odası tarafından sanayicilerimizle gerçekleştirilen ve Eskişehir iş dünyasının Nisan, Mayıs, Haziran aylarında beklentilerini ortaya koyan anket sonuçlanmıştır.

“Beni Türk Hekimlerine Emanet Ediniz” Mustafa Kemal ATATÜRK
Sanayicilerimiz Sağlık Çalışanlarına güveniyor. Kendilerine ve ailelerine sonsuz şükranlarımızı sunuyoruz.

“Vergilendirilmiş kazanç kutsaldır”

Ülkemiz kalkınmasına yıllardır destek veren Sanayicilerimiz ve Çalışanlarımızla en kısa zamanda Türkiye’yi hak ettiği noktaya getirmek için gece gündüz çalışacağız. Covid19 belasından sonra ülke olarak, hem kamu hem özel sektör hem de son tüketici alımlarında “YERLİ” olanın seçilmesi şüphesiz ki en büyük arzumuzdur. Daha çok ihracat, daha az ithal ve lüks tüketim ülkemizin geleceğinin temel taşlarıdır.

Eskişehir ve Eskişehir Sanayisi üstüne düşen görevi layığı ile yapmaya muktedirdir.

Yapmış olduğumuz anket sonuçlarına göre; Şirketlerimizde Temkinli bir tedirginlik havası olmasına rağmen, daha önceden ekonomik krizlere karşı fazlasıyla korunma yöntemlerine ve krizleri yönetme becerilerine sahiptirler. Şirketlerimizin en büyük kaygıları verilen devlet desteklerinin ihtiyacı olan, gerçekten hak eden firmalara verilmesinin sağlanmasıdır. Kıt kaynakları olan sanayicilerimiz; devletimizin kaynaklarının en efektif bir şekilde değerlendirilmesini, ihtiyacı olup hak eden şirketlere verilmesini arzu etmektedir. Şirketlerimizin yöneticileri ile yapmış olduğumuz görüşmelerde alınan ekonomik tedbirlerin uygulamasının geç başlaması, kriterlerin henüz belli olmaması, bankaların ratingi yüksek firmaları gözetmesi ve tedbirlerin bürokrasinin altında ezilmemesi, yok olmaması en önemli beklentileridir.

SANAYİMİZ; SANAYİCİMİZ DEVLETİMİZDEN EN AZ 3 AY

KOŞULSUZ DESTEK BEKLEMEDİR.

Özellikle bu dönem içerisinde sektör temsilcilerimizi raporları genel anlamda piyasalarda, ödemelerin aksamaması, şirketlerin kapanması ya da küçülmesi, çek ödemeleri, yatırımların azalması, gayrimenkul satışlarında düşüş vb. sebeplerden dolayı nakit sıkışıklığının olacağı yönündedir. İnşaat sektöründen, Otomotive, Havacılığa, Makina Metal ve Gıda Sektöründen Madencilığe kadar tüm alanlarda üretim yapan şirketlerimizin en büyük dileği işsizlik oranlarının yükselmemesi, kalifiye elaman kaybı yaşamamaktır. Özellikle bazı sektörlerde, otomotiv, havacılık vb. kısa sürede taleplerin oluşmayacağı yönündedir.

Yapılan görüşmelere esas olarak, tedarik ve lojistik zincirlerindeki sıkıntılar, yine global piyasalardaki taleplerin düşüşü şirketlerin en önemli şikayetlerini teşkil etmektedir.

Üretim ve imalat yapan şirketlerimiz; devletin açıkladığı vergi, SGK, muhtasar vb. ertelemelerin tüm sektörlerle yaygınlaştırılmasını talep etmektedir. Zira bu dönem içerisinde en büyük maharet, her şeye rağmen ülkemizin önemli değeri olan **ÜRETİM GÜCÜNÜ MUHAFAZA** etmektir. Faizsiz krediler, KOSGEB desteklerinin stratejik sektörlerde bürokrasiye takılmadan hızla yeni destek paketleri açıklamaları, istihdamı korumaya yönelik nakit destekler, faturaya istinaden banka kredi imkânları, KDV indirimleri ve tüm sektörlerdeki KDV alacaklarının ve kamu alacaklarının ödenmesi temel nakdi destek talepleridir.

Ayrıca Covid-19 Pandemisinin kısa sürede bitmesi ve bu dönem içerisinde hasarsız olarak üretim yapan şirketlerin korunması, tüm sanayicilerimizin ve çalışanlarımızın en büyük

arzusudur. Zira, Türkiye'nin potansiyeli büyüktür ve Türk Sanayisi kısa süre içerisinde tekrardan ihracat rekorları kırmak için hazırlanmaktadır.

Sanayicilerimizin ve çalışanlarımızın yıllardır oluşan emekleri Devletimizin güvencesi ile daha güçlü olacaktır. Ülkemiz bu beladan en kısa sürede kurtulacak ve Dünya'da hakettiği yeri bulacaktır.

ANKET SONUÇLARI DEĞERLENDİRMESİ (Toplam üyemizin % 30 oranında katılım sağlanmıştır)

SORU 1: Korona virüs konusunda sağlıkla ilgili alınan tedbirleri/kararları yeterli buluyor musunuz?

CEVAP 1: Evet: %15,8 Hayır: %38,3 Kısmen: %45,9

DEĞERLENDİRME 1: Sanayicilerimiz; sağlık ile ilgili topyekün alınan kararları uygun karşılamak ile birlikte, kontrollerin sıklaştırılması, testlerin sayılarının artırılması konusunda fikir birliği içerisinde. Özellikle bu özel dönemden geçerken, gecelerini gündüzlerine katan sağlık çalışanlarımız takdire şayan bulunmaktadır. Anketimize katılan firmaların önemli bir kısmı sağlık konusunda alınan tedbirler konusunda memnuniyetlerini dile getirmişlerdir.

SORU 2: İşyerlerinde ve fabrikalarda korona virüse karşı tedbir aldınız mı? Kriz yönetim planınız var mı?

CEVAP 2: Evet: %68,3 Hayır: % 4,7 Kısmen: % 27

DEĞERLENDİRME 2: 2000 yılından başlayan süreç ile birlikte şirketlerimizin önemli bir kısmı iş sağlığı güvenliği konusunda önemli adımlar atmışlardır. Fabrikalarımızın önemli bir kısmı yeni ya da yenilenmiş altyapıya sahip olup, kurumsal bilinç, yöneticilerin vizyonları, sertifikasyon ve düzeyli insan kaynakları yönetimi sayesinde son 3-5 yıldır dünyadaki diğer örnek şirketler ile aynı seviyelere gelmiştir. Koronavirüs'ün başlangıcı ile zaten hazırlıklı olan firmalarımız, ilave tedbirleri de alarak, şirketlerinde tüm önlemleri yüksek bir oranda almışlardır. Şirketlerimizin önemli bir kısmı geleceğin şirketlerini yaratma eğiliminde olup, hem kanuni hem de vicdani kuralları hızlı bir şekilde gerçekleştirmektedir. Eskişehir Sanayisi bu anlamda önemli bir sınavı başarı ile geçmektedir. Bu dönem içerisinde ekip olma bilinci, işçilerimiz ve işverenleri daha fazla birbirine yaklaştırmış, gelecek için umut vermiştir.

SORU 3: Toplumun korona virüse karşı yeterince bilinçlendiğini, alınan kararlara uyduğunu düşünüyor musunuz?

CEVAP 3: Evet: % 8,5 Hayır: % 42,3 Kısmen: % 49,2

DEĞERLENDİRME 3: Eskişehir Sanayisi kendisinin almış olduğu önlemlerin ciddiyeti içerisinde, toplumun diğer katmanlarında aynı bilincin %45 oranında gelişmediğini görmüş, bu anlamda farkındalık projelerinin tüm toplum bileşenlerinde de yapılmasını, böyle bir ihtiyacın doğduğunu öngörmektedir. Geleceğe ışık tutmak açısından ve herkesin aynı gemide olduğunu düşündüğümüzde sanayide uygulanan tedbirlerin her satıhta uygulanması toplumsal sağlığımız için çok önemlidir. Sanayicilerimizin fabrikalarında uyguladıkları tedbirlerin, iyileştirmelerin sadece sağlık açısından değil, tüm hayatımızda da uygulanması toplum bilinci açısından çok kıymetli olacaktır. Şirketlerimizin çalışanları ile birlikte yıllardır almış oldukları her alandaki eğitim, sorumluluk bilincini geliştirmiş olup tüm topluma yansımalıdır.

SORU 4: İşyerinizde çalışma devam ediyor mu?

CEVAP 4: Evet: % 60,8 Hayır: % 11,1 Kısmen: % 28

DEĞERLENDİRME 4: Şirketlerimiz Koronavirüs sebebiyle yaşanmış olan bu zor günler içerisinde dahi, üretimlerini devam ettirme çabası içerisindeyler. Sanayicilerin önemli bir kısmı; çalışanlarına aş iş ekmek yaratmak için, eleman kaybı ve işten çıkartma gibi sonuçların oluşmaması için, büyük bir fedakârlık ile tam zamanlı ya da kısmen çalışmalarına devam etmektedirler. Ülke olarak zor günlerden geçtiğimiz bu süreçte, anket sonuçları göstermektedir ki Sanayicilerimiz üretimin durmaması için her türlü çabayı göstermekte, birlik beraberlik ve ülke ekonomisi için ellerini taşın altına koymaktadırlar.

SORU 5: Alınan ekonomik tedbirleri yeterli buluyor musunuz?

CEVAP 5: Evet: % 7,9 Hayır: % 65,6 Kısmen: %26,5

DEĞERLENDİRME 5:

5. Alınan ekonomik tedbirlerin şu an için tam uygulamaya geçmemesi, alınan tedbir destek kararlarının tam anlaşılabilmesi, daha önce yaşanmış olan bazı kötü örneklerin bugün de devam edeceği endişesi, bürokrasinin alınan tedbir ve desteklerin uygulanma süresinde süreci uzatacağı gibi endişeler sanayicilerimiz için önemli sorun alanlarıdır. Eskişehir Sanayi Odası olarak takip ettiğimiz, üyelerimizden gelen talepler gün gün takip edilmekte ve önemli bir kısmının kararları alınmış olmasına rağmen, uygulamaya geçme süreçleri zaman almaktadır. Eskişehir Sanayi Odası olarak üyelerimizin sıkıntıları, talepleri, alınması gerekli olan tedbirler hakkında TOBB ile yakın çalışma içerisinde olup, kısa zaman içerisinde çözümü için çalışmalar devam etmektedir.

SORU 6: İşyeriniz uzaktan çalışmaya hazırlıklı mı?

CEVAP 6: Evet: % 22,9 Hayır: %53,7 Kısmen: % 23,4

DEĞERLENDİRME 6: Üye şirketlerimizin bir kısmı teknolojiyi yakından takip etmekte olup, Koronavirüs sebebi ile ya da gelecekte yaşanabilecek daha kötü senaryolara uzaktan çalışmaya uygun teknolojik alt yapıya sahiptirler. Ancak önemli kısmı henüz bilişim teknolojileri altyapılarını, yazılım ve donanım olarak teknolojinin üst seviye gereksinimlerini yerine getirememişlerdir. KOSGEB gibi sanayici dostu kuruluşların, bu anket sonuçlarını dikkate alarak, şirketlerimizin teknoloji altyapılarını güçlendiren destekleri en kısa sürede gerçekleştirilmesi olumlu olacaktır.

SORU 7: Küresel boyutta bir ekonomik resesyon (durgunluk) bekliyor musunuz?

CEVAP 7: Evet: % 82,5 Hayır: % 2,7 Kısmen: % 14,8

DEĞERLENDİRME 7: Şirketlerimizin çok büyük bir kısmının en önemli tedirginliği küresel ölçekte bir durgunluğun önümüzdeki yıllar içerisinde devam edeceği endişesidir. Dünya genelinde Pandeminin sonucu oluşacak talep daralması ihtimali, Avrupa ve ABD yöneticilerinin ekonomik küçülmeye ilişkin açıklamaları; şirketlerimizin gelecek projeksiyonu açısından daha conservative bütçeler, yatırımlar ve iş planları oluşturması konusunda sıkıntıya sokmaktadır. Dünya ve Türkiye genelinde bir büyüme beklenmemektedir.

SORU 8: Önümüzdeki 3 aylık dönemde salgın nedeniyle satışlarınızın nasıl etkileneceğini düşünüyorsunuz?

CEVAP 8: Azalış bekliyorum: % 90,5

Artış bekliyorum: % 2,6

Değişim beklemiyorum: % 6,9

DEĞERLENDİRME 8: Nisan, Mayıs, Haziran 2020 aylarında şirketlerimiz büyük oranda ciro düşüşleri beklemektedirler. Diğer finansal krizlerden farklı olarak Covid19 Pandemisinin ekonomide yarattığı etki 2 yönlüdür. Hem arz hem de talep daralması oluşmuştur. Pandemi ve alınan tedbirler sebebiyle üretim miktarlarındaki düşüş ile birlikte aynı zamanda taleplerin yurtiçinde ve yurtdışında düşmesi şirketlerimizin ciro ve nakit akışlarında sıkıntıya düşeceği endişeleri yaratmıştır.

SORU 9: Önümüzdeki 3 aylık dönemde salgın nedeniyle hammadde fiyatlarında nasıl bir değişim bekliyorsunuz?

CEVAP 9: Azalış bekliyorum: % 14,4

Artış bekliyorum: % 69,1

Değişim beklemiyorum: % 16,5

DEĞERLENDİRME 9: Ankete katılan şirketlerimizin önemli bir kısmı, üretim miktarları, üretim maliyetlerinin artması, potansiyel kur artışları, lojistik vb. sebeplerden dolayı dünya genelinde hammadde fiyatlarında artış beklemektedir.

SORU 10: Önümüzdeki 3 aylık dönemde salgın nedeniyle potansiyel yatırımlarınızın nasıl etkileneceğini düşünüyorsunuz?

CEVAP 10: Yatırım planım var ancak ertelemeyi düşünüyorum: %58,8

Yatırım planım var ve devam edeceğim: %13,4

Yatırım planım yok: % 27,8

DEĞERLENDİRME 10: Şirketlerimizin önemli bir kısmının yatırım hazırlığında olduğu önemli bir gösterge. Büyük umutlar ile girilen 2020 yılında yatırım planlaması yapan şirketlerimiz yatırımlarını şimdilik durdurma kararı almış olsalar da, 2020'nin 2.yarisında koşulların ve şartların iyileşmesi, ihracatın tekrar artış trendine girmesi, tedarik zincirlerinin Türkiye'yi üretim üssü olarak seçmesi beklentileri yatırımların tekrardan gündeme gelebileceğini göstermektedir. Böyle bir ortamda hala yatırım planlaması yapan ya da şimdilik erteleyen şirketlerimizin varlığı, ekonominin şartlarının iyileşmesi ile birlikte tekrar canlanabileceğini göstermesi açısından önemlidir. Zira ülkemizin reel sektörünün her ne şart ve koşul olursa olsun, dinamik ve pratik olduğunu, hızlıca alınan tüm hasarların tekrardan onarılacağını göstermektedir.

SORU 11: Önümüzdeki 3 aylık dönemde salgın nedeniyle üretim maliyetlerinizin nasıl etkileneceğini düşünüyorsunuz?

CEVAP 11: Azalış bekliyorum: % 10,7

Artış bekliyorum: %73,8

Değişim beklemiyorum: %15,5

DEĞERLENDİRME 11: Şirketlerimiz önemli bir kısmı 3 aylık kısa dönem içerisinde maliyet artışlarını öngörmektedir. Özellikle gıda sektörü başta olmak üzere, tüm sektörlerde hammadde kaynaklı, üretim miktarlarının ve verimliliğin düşmesi, sağlık ve tedbirlerin yarattığı ekstra maliyetler sebebi ile üretim maliyetlerinde artışlar beklemektedir.

SORU 12: Salgının istihdam oranlarını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?

CEVAP 12: Azalış bekliyorum: % 88,8

Artış bekliyorum: : % 3,2

Değişim beklemiyorum: % 8

DEĞERLENDİRME 12: Şirketlerimiz çok önemli bir kısmı istihdam verilerinde düşüş beklemektedir. Üyelerimizin önemli bir kısmı istihdamda düşüş yaşamamak adına gerekli çalışmalarda bulunmakta, kısa süreli çalışma ödeneğine başvurularını yapmaktadırlar. Yapmış olduğumuz sektör araştırmalarında tüm sanayicilerimiz, çalışanlarının en büyük değer olduğu bilincindedir. Sanayicilerimiz neredeyse tamamı, işçi çıkarmamayı düşünmektedir. Covid-19 Pandemisinin 3 aylık bir süre içerisinde sonuçlanması halinde, çalışanları ile tam bir aile olan şirketlerimiz kalifiye elemanlarını ve çalışanlarını şirketlerinde tutma gayreti içerisinde olmayı hedeflemektedir. Şirketlerimiz özellikle çalışanlarının maddi güvencesi için tam seferber olmuşlardır. Bu konuda devletten tam destek beklemektedirler. Şüphesiz ki, yetişmiş elaman ve çalışanlarımız en büyük değerimizdir ve özellik bu gibi hassas dönemlerinde birlik beraberlik içerisinde bu savaş birlikte verilecektir.

SORU 13: Sürecin ne zaman normale dönmesini bekliyorsunuz?

CEVAP 13: 1-3 ay: % 14,8

3-6 ay: % 33,3

6-12 ay: % 22,8

1 yıldan daha fazla: % 19

Tahmin veremiyorum: % 10,1

DEĞERLENDİRME 13: Şirketlerimiz önemli bir kısmı 3-6 ay gibi bir süre içerisinde Covid19 pandemisinin biteceğini öngörmektedir. Alınmış olan sektörel raporlarda bu süre içerisinde şirketlerimiz kısa dönem A ve B planlarını yapmış bulunmaktadır.